

RHO ADVISEURS - MEMO

DATUM 8 juni 2023
KENMERK 20230105_01_JP
VAN Wim Drost, Joske Poelstra
AAN Nicolet van Schoonhoven

PROJECT Werkplan Scandinavische Havens
OPDRACHTGEVER Gemeente Groningen

TRANSFORMATIE SCANDINAVISCHE HAVENS

1. INLEIDING

De gemeente Groningen onderzoekt de mogelijkheden en randvoorwaarden voor transformatie van de Scandinavische Havens in de stad. De halverwege de 20^e eeuw voor de zeescheepvaart uitgegraven havens worden al lang niet meer voor dit doel gebruikt. Het gebied waarin de Deense, Zweedse en Finse Haven liggen is opgenomen in de Ontwikkelstrategie Eemskanaalzone. Het ten westen van de Scandinavische Havens gelegen Sontplein heeft zich ontwikkeld tot een concentratiegebied voor grootschalige detailhandel. De verkeersaantrekkende werking van deze detailhandel zorgt onder meer op het grensvlak van het Sontplein en de Scandinavische Havens voor verkeersonveilige situaties. In de ontwikkelstrategie zijn voor de Scandinavische Havens de doelstellingen 'versterken van het economische profiel' en 'verbeteren van de bereikbaarheid' vastgesteld.

Om deze opgave uitwerking te kunnen geven, zal voor de Scandinavische Havens een wijziging van het omgevingsplan Groningen moeten worden voorbereid. Ook bestaat behoefte aan inzicht in de mogelijkheden om tot een diverser en intensiever gebruik van het ruimte te komen. Rho Adviseurs is gevraagd om hiervoor een voorbereidende studie uit te voeren. In deze memo wordt aangegeven welke kaders de Omgevingswet voor wat betreft de milieuaspecten aan een wijziging van het omgevingsplan stelt. In de beschrijving van het resultaat van deze studie wordt beschreven welke werkzaamheden voor de uitwerking van het omgevingsplan moeten worden uitgevoerd, welke risico's dit met zich meebrengt en wat nodig is om deze kansen te verzilveren.

2. DE TRANSFORMATIEOPGAVE VAN DE SCANDINAVISCHE HAVENS

2.1 De Scandinavische Havens

Het uiteindelijke gebruik van de Scandinavische Havens heeft nooit die intensiteit en kwaliteit gekregen die verwacht mag worden van een dergelijk gebied. Het huidige bestaande gebruik is niettemin overwegend bedrijfsmatig en voor een deel watergebonden, maar het is niet meer de afmeerlocatie voor zeeschepen zoals vroeger. De gemeente streeft ernaar om het gebruik van de Scandinavische Havens meer divers en intensiever te maken. Daarnaast wil de gemeente met deze transformatie ook een aantal opgaven in de omgeving van de Scandinavische Havens adresseren, zoals bijvoorbeeld de verkeersonveilige ontsluiting van het ten westen van de Scandinavische Havens gelegen Sontplein. Om grip te krijgen op de transformatieopgave, volgt hieronder een beschrijving van de bestaande situatie, het geldend bestemmingsplan en een beschrijving van de ontwikkelopgave voor het gebied. Op basis van deze beschrijving zal een analyse worden gemaakt van de kansen en uitdagingen voor wat betreft milieuaspecten die met deze transformatie samenhangen.

2.2 Beschrijving van de bestaande situatie

Het deelgebied Scandinavische Havens ligt ingeklemd tussen de Sontweg aan de noordzijde, de Bornholmstraat aan de westzijde, de Ring Zuid aan de zuidzijde en het water van het Winschoterdiep aan de oostzijde. Ten noorden van de

Sontweg is aan de westzijde van het Winschoterdiep de Deense Haven uitgegraven, ten zuiden daarvan ligt de Zweedse Haven en ten slotte ten zuiden daarvan de Finse Haven. De landtong tussen de Deense Haven en de Zweedse Haven wordt ontsloten via de Kopenhagenstraat, de landtong tussen de Zweedse Haven en de Finse Haven door de Stockholmstraat en tenslotte wordt het haven terrein ten zuiden van de Finse Haven op de Osloweg ontsloten via de Helsinkistraat.

Figuur 2.1 Ligging deelplangebied Scandinavische Havens

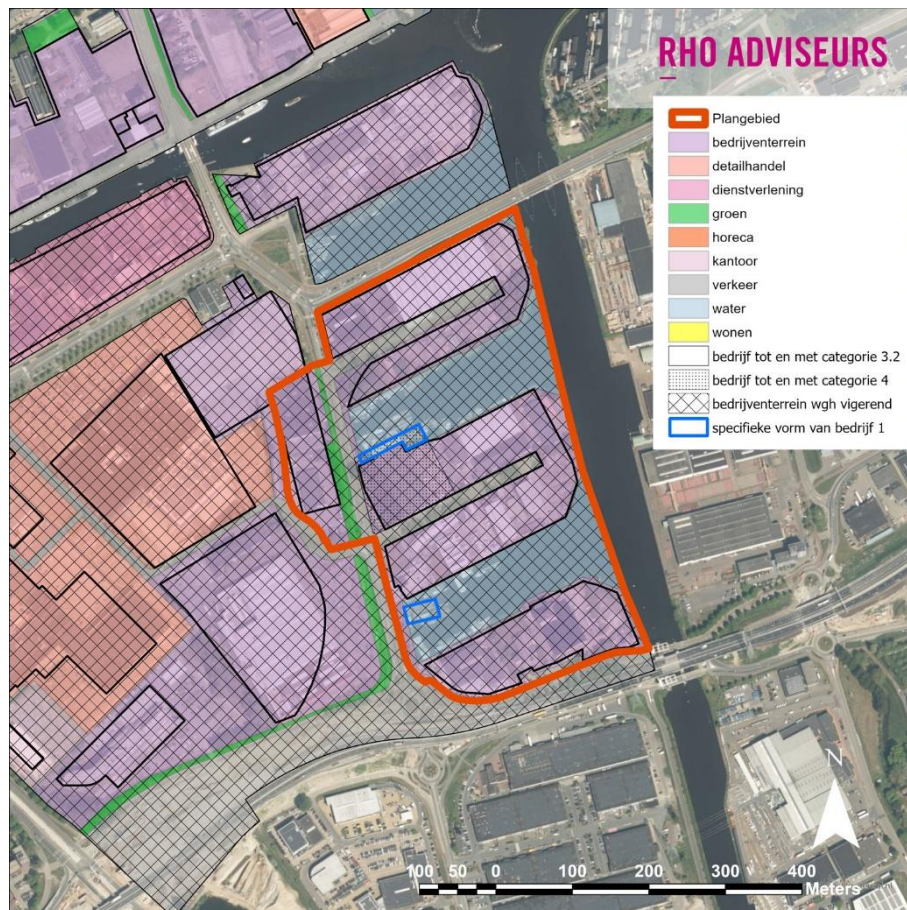
Het bestaande gebruik van de Scandinavische Havens wordt grotendeels bepaald door niet watergebonden bedrijvigheid van onder meer een houtgroothandel en autowasserij aan de Kopenhagenstraat. Aan de Osloweg ligt de Graanfabriek waar horeca-activiteiten en evenementen plaatsvinden.

De watergebonden bedrijvigheid¹ in de Scandinavische Havens bestaat uit in totaal tien bedrijven die zich richten op bouw en reparatie van schepen en sleep- en bergingsdiensten. Deze activiteiten variëren van de bouw van kleine specialistische schepen voor commerciële en recreatieve doeleinden tot het uitvoeren van reparaties, onderhoud en inspecties van woonboten, zeilschepen, bruine vloot, arken en motorboten. Hierbij maken twee bedrijven gebruik van droogdokken. In deze droogdokken wordt aan schepen met een lengte van meer dan 25 meter aan de waterlijn gewerkt. Deze droogdokken liggen afgemeerd in de Zweedse en Finse haven. Daarnaast liggen er in deze havens bedrijfsschepen afgemeerd, waarlangs op hun beurt schepen (met een lengte van 25 meter of meer aan de waterlijn) worden afgemeerd om daar werkzaamheden aan te verrichten. Dit maakt dat deze droogdokken en bedrijfsschepen zogenoemde 'grote lawaaimakers' zijn. Voor deze activiteiten geldt op grond van de Wet geluidhinder een zoneringsplicht. Naast de watergebonden activiteiten binnen het deelplangebied, worden er in de Scandinavische Havens ook activiteiten uitgevoerd die niet met het water verbonden zijn. Zo zijn hier ook een timmerbedrijf en een metaalconstructiebedrijf gevestigd.

¹ De gemeente Groningen heeft voor deze op het water gevestigde bedrijven een ontheffing voor onbepaalde tijd verleend. De op het land gevestigde bedrijven die gebruik maken van de kade hebben een huurovereenkomst met de gemeente.

2.3 Geldend bestemmingsplan

Voor het gebied geldt het bestemmingsplan 'Sontweggebied-Damsterdiep'.

Figuur 2.2 Geldend bestemmingsplan Sontweggebied-Damsterdiep (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl, bewerkt door Rho adviseurs)

In dit bestemmingsplan heeft het water van de Scandinavische Havens de bestemming Water, waar het gebruik voor scheepvaartverkeer, aanleggelegenheden en bedrijven van categorie 1 tot en met 3.2 zijn toegestaan. Daarnaast ligt op het water van alle drie de havens de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijventerrein - wgh'. Op grond van artikel 22, lid 1 van het bestemmingsplan zijn de havens daarmee bestemd als industrieterrein zoals bedoeld in artikel 1 van de Wet geluidhinder. Maar slechts op een beperkt deel van de bestemming zijn grote lawaaimakers toegestaan, alleen ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - 1'.

Op de landtongen van de Scandinavische Havens geldt de bestemming 'Bedrijventerrein - 2'. Op deze gronden zijn in beginsel alleen bedrijven van categorie 1 tot en met 3.2 toegestaan. Op een deel ligt de aanduiding 'bedrijf tot en met categorie 4'. Hier zijn ook bedrijven van categorie 4 (in de Bedrijvenlijst bij de regels uitgesplitst naar de categorieën 4.1 en 4.2) toegestaan. Ook op deze gronden ligt de hiervoor beschreven aanduiding 'specifieke vorm van bedrijventerrein - wgh'. Alleen ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - 1' is de vestiging van zogenoemde grote lawaaimakers mogelijk.

Voor de landtong direct ten noorden van de Deense Haven ligt momenteel een wijziging van het omgevingsplan Groningen als voorontwerp ter inzage. Het voorontwerp ziet op de ontwikkeling van Stadshavens, het deelgebied met de landtong is het Havenpark. Hier zal een herontwikkeling plaatsvinden naar wonen en een meer recreatieve invulling van het openbaar

gebied. Deze landtong is met de wijziging van het omgevingsplan niet langer onderdeel van het gezoneerde industrieterrein.

2.4 Beschrijving van de ontwikkelopgave

De ontwikkelstrategie voor Scandinavische Havens bestaat uit twee fasen:

- tot 2035:
 - noodzakelijk verbeteren van de verkeersveiligheid door ingrepen in de infrastructuur te doen;
 - het versterken van het economisch profiel door het intensiveren van het ruimtegebruik en hoogwaardig, publieksgericht programma toevoegen en de bestaande bedrijvigheid behouden of verplaatsen;
 - het onderzoeken van mogelijkheden van (tijdelijke) functies zoals broedplaatsen, flexwonen en ligplaatsen;
 - het uitvoeren van een beheerplan met als doel het verbeteren van de verblijfskwaliteit door maatregelen te realiseren in het openbaar gebied.
- na 2035:
 - het realiseren van een gemengd stedelijk gebied.

De huidige visie op de transformatie van het gebied bestaat eruit dat de landtong tussen de Deense Haven en de Zweedse Haven een combinatie van wonen en werken krijgt. Op de landtong tussen de Zweedse en de Finse haven ligt de nadruk op werken, dat geldt ook voor het gebied aan de westzijde van de Bornholmstraat. Het gebied tussen de Finse Haven en de Ring Zuid wordt een gebied met bedrijfsmatige activiteiten en verblijfsfuncties. Deze visie is in het volgende schetsontwerp verbeeld.

Figuur 2.3 schetsontwerp Scandinavische Havens (bron: KCAP)

De concept strategie bestaat er uit dat de transformatie naar gemengd stedelijk gebied plaatsvindt van Noord naar Zuid met een differentiatie per landtong zoals opgenomen in de figuur.

De uitwerking van de opgave tot 2035 brengt de uitplaatsing van een aantal bedrijfsactiviteiten met zich mee, zodat plaats wordt gemaakt voor andere gebruiksactiviteiten, zoals broedplaatsen en flexwonen. Het is de bedoeling om in elk geval de droogdokken als grote lawaaimakers te clusteren in de Finse Haven, zodat in de overige havens ruimte ontstaat voor meer gevoelige gebruiksactiviteiten. Daarnaast zal een deel van de bestaande gebruiksactiviteiten volgens het bestaande gebruik worden vastgelegd, waarbij ongebruikte planologische ruimte komt te vervallen.

3. REALISEREN VAN DE ONTWIKKELOPGAVE

De transformatie van de Scandinavische Havens zal met een wijziging van het omgevingsplan zoals bedoeld in de Omgevingswet mogelijk worden gemaakt. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de wet op 1 januari 2024 in werking treedt. In dit omgevingsplan worden regels opgenomen over de activiteiten die na de beoogde transformatie van het gebied binnen de Scandinavische Havens zijn toegestaan en de wijze waarop deze activiteiten mogen worden uitgeoefend. Deze regels zullen zich daarbij richten op bijvoorbeeld het bouwen van bouwwerken binnen het gebied, maar ook met welk doel en op welke wijze deze bouwwerken mogen worden gebruikt. De transformatie van het gebied zal zich vanuit het huidige gebruik, in de loop der tijd ontvouwen naar een min of meer definitieve eindsituatie. Ruimtelijke plannen richten zich doorgaans op dit eindbeeld. Maar ook tijdens de transformatie moet de kwaliteit van de fysieke leefomgeving voldoende zijn om het gemengde gebruik (combinatie wonen-werken-verblijven) mogelijk te maken. Het omgevingsplan zal zich ook op deze gebruiksfase moeten richten. Het criterium daarbij is dat sprake moet zijn van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Hiertoe kunnen de regels die aan deze activiteiten worden gesteld zich richten op de vele thema's die onder de noemer van de fysieke leefomgeving worden verstaan:

- a. het waarborgen van de veiligheid,
- b. het beschermen van de gezondheid,
- c. het beschermen van het milieu,
- d. het duurzaam veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening,
- e. het beschermen van landschappelijke of stedenbouwkundige waarden,
- f. het behoud van cultureel erfgoed,
- g. het behoud van de uitzonderlijke universele waarde van werelderfgoed,
- h. de natuurbescherming,
- i. het tegengaan van klimaatverandering,
- j. de kwaliteit van bouwwerken,
- k. een evenwichtige toedeling van functies aan locaties,
- l. het behoeden van de staat en werking van infrastructuur voor nadelige gevolgen van activiteiten,
- m. het beheer van infrastructuur,
- n. het beheer van watersystemen,
- o. het beheer van geobiologische en geothermische systemen en ecosystemen,
- p. het beheer van natuurlijke hulpbronnen,
- q. het beheer van natuurgebieden,
- r. het gebruik van bouwwerken,
- s. het bevorderen van de toegankelijkheid van de openbare buitenruimte voor personen.

In hoofdstuk 5 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) heeft het Rijk eisen opgenomen waaraan de regels uit het omgevingsplan ten minste moeten voldoen om de evenwichtige toedeling van functies aan locaties te kunnen borgen. Daarbij worden de volgende milieuthema's geadresseerd: veiligheid, water, luchtkwaliteit, geluid, trillingen, slagschaduw door windturbines, bodemkwaliteit, geur, energie en gezondheid.

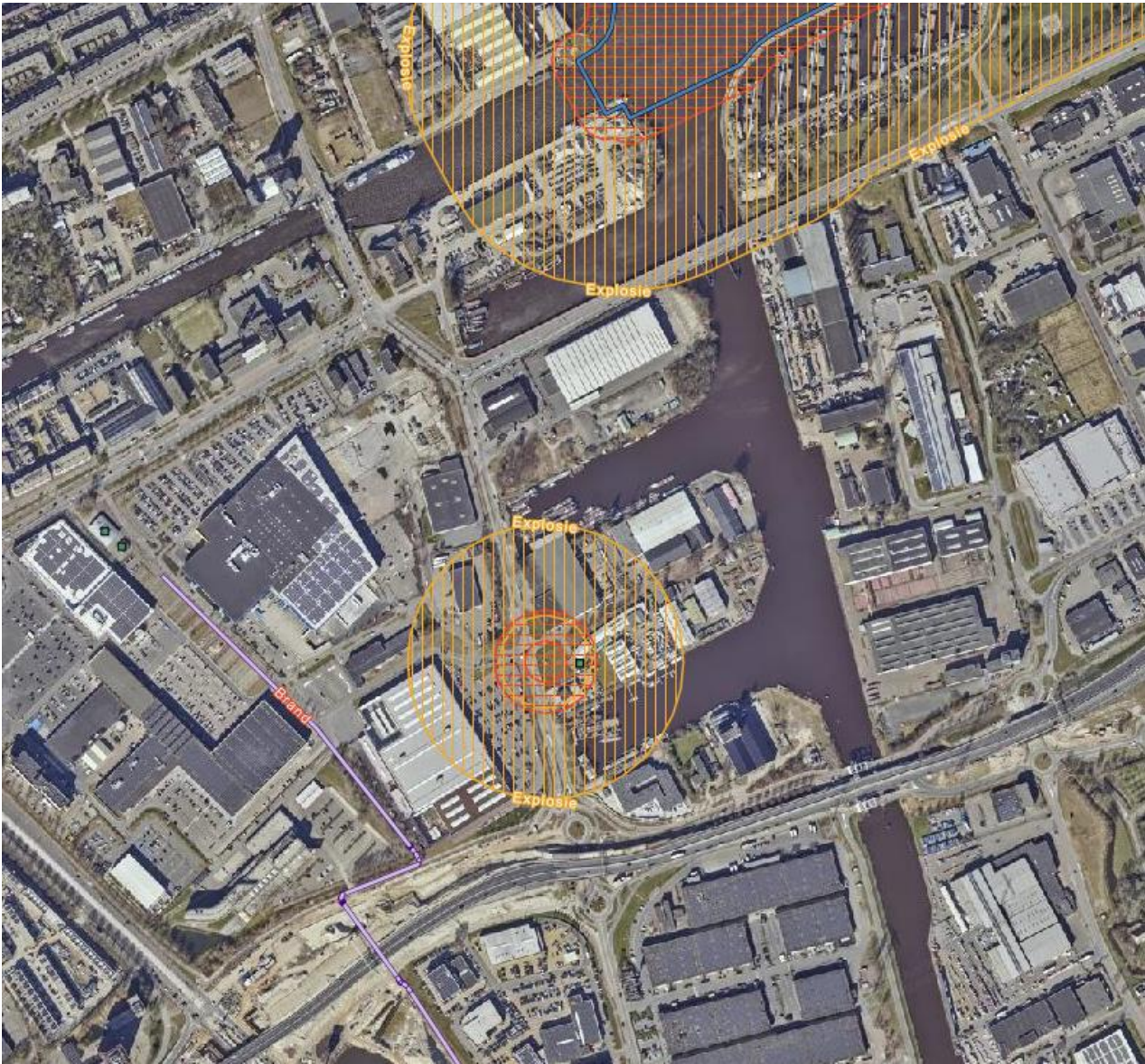
Bij de verkenning van de kansen en bedreigingen die met het opstellen van een wijziging van het omgevingsplan voor de transformatie van de Scandinavische Havens samenhangen, worden de hiervoor beschreven thema's beschouwd voor zover deze hier relevant zijn. Daarom zal niet worden ingegaan op het thema slagschaduw door windturbines, omdat windturbines niet in de omgeving van de Scandinavische Havens staan en binnen dit gebied ook niet worden toegelaten. Ook wordt nog kort ingegaan op de m.e.r.-(beoordelings)plicht.

4. INVLOED VAN MILIEU OP DE TRANSFORMATIE VAN DE SCANDINAVISCHE HAVENS

Op basis van een globale inventarisatie van de bestaande activiteiten die in de Scandinavische Havens worden uitgeoefend, is een beschouwing gemaakt van hoe deze activiteiten zich - in het licht van de randvoorwaarden die hierop in hoofdstuk 5 van het Bkl worden gegeven - verhouden tot de transformatie die de gemeente Groningen binnen dit gebied voor ogen heeft.

4.1 Veiligheid

De Deense Haven ligt deels binnen het explosieaandachtsgebied van het vervoer van gevaarlijke stoffen over het Eemskanaal. Daarnaast beschikt het bedrijf aan de Stockholmstraat 1a over een opslagtank voor propaan, waarmee ook een brand- en explosieaandachtsgebied samenhangt die grotendeels binnen het plangebied liggen. Het explosieaandachtsgebied rond de hogedruk aardgasleiding die langs de Agunnarydweg ligt spreidt zich 70 meter aan weerszijden van de hartlijn van deze leiding uit (in totaal 140 meter). Dit is afgeleid uit de toelichting op het bestemmingsplan Europapark 2013. Daarmee ligt dit aandachtsgebied buiten het plangebied van de Scandinavische Havens en heeft deze leiding geen gevolgen voor de transformatie van dit gebied. De hiervoor genoemde aandachtsgebieden worden in de volgende figuur weergegeven:

Figuur 4.1 Ligging brand- en explosieaandachtsgebieden (bron: Risicokaart)

Het explosieaandachtsgebied ligt niet over de landtong langs de Kopenhagenstraat. Dit brengt daarom geen beperkingen voor het transformeren naar of realiseren van nieuwe bedrijvigheid en woonfuncties met zich mee. Het brand- en explosieaandachtsgebied rond de propaantanks van het bedrijf aan de Stockholmstraat is wel van invloed op het transformeren of realiseren naar nieuwe bedrijvigheid op deze landtong. Bedrijfspannen zijn onder de Omgevingswet ook aan te merken als (beperkt) kwetsbare gebouwen. Bij het mogelijk maken van dergelijke nieuwe activiteiten met het wijzigen van het omgevingsplan, zal moeten worden gemotiveerd dat dit niet tot een onaanvaardbare situatie voor wat betreft de veiligheid van de daar aanwezige medewerkers zal leiden. Op het realiseren van deze bedrijfsbebouwing zijn binnen het aandachtsgebied (als dit wordt aangewezen als voorschriftengebied) de artikelen 4.95 en 4.96 van het Bbl van toepassing, waardoor zwaardere eisen voor brandwerendheid en weerstand tegen de druk van explosies aan de constructie worden gesteld dan gebruikelijk. De aanwezigheid van deze propaantanks bemoeilijkt de transformatie van het gebied door de zwaardere constructie-eisen die hiermee samenhangen. Het is wenselijk het gebruik van de propaantanks te staken.

De overige onderwerpen die onder het thema 'veiligheid' in het omgevingsplan kunnen worden begrepen, worden hieronder kort beschouwd:

- *Bluswater en bereikbaarheid*
Gezien de aanwezige havens en ontsluitingswegen is dit geen belemmering voor de transformatie die de gemeente Groningen met de Scandinavische Havens voor ogen heeft.
- *Natuurbrand*
De Scandinavische Havens maken geen deel uit van een natuurlijk gebied en evenmin ligt in de directe omgeving een natuurgebied. Dit risico is hier niet aan de orde.
- *Energietransitie*
Dit onderwerp richt zich op het verbieden van het gebruik van buurtbatterijen, dit kan met het omgevingsplan worden geregeld. Daarnaast adviseert de Veiligheidsregio Groningen om technische installaties bij faciliteiten voor de opwekking van energie toegankelijk te houden voor hulpdiensten. Met de wijziging van het omgevingsplan voor Scandinavische Havens zal het gebruik van buurtbatterijen niet worden toegestaan. Als met deze wijziging installaties voor opwekking van duurzame energie worden toegestaan, dan zal met de planregels ook de toegankelijkheid van de technische ruimten voor hulpdiensten worden geborgd. De veiligheid wat betreft duurzame energie kan met de transformatie van de Scandinavische Havens dus voldoende worden geborgd.
- *Overstroming en klimaatadaptatie*
Hoewel de Scandinavische Havens aan het water liggen, is het risico op overstroming in dit gebied zo beperkt, dat geen regels in het omgevingsplan opgenomen hoeven te worden om de daarmee samenhangende risico's tot een aanvaardbaar niveau te beperken. Dit blijkt uit de maximale waterhoogte bij een eventuele dijkdoorbraak, die door Rijkswaterstaat is berekend. De Scandinavische Havens liggen relatief gezien zo hoog, dat deze bij een dijkdoorbraak droog blijven liggen.
- *Evenementen*
Gelet op de verblijfsfuncties die in het zuidelijke deel van de Scandinavische Havens worden geprojecteerd en ook het huidige gebruik, is het waarschijnlijk dat er nog steeds evenementen binnen dit deelgebied zullen worden georganiseerd. De eventuele risico's die met deze activiteiten kunnen samenhangen, kunnen met planregels tot een aanvaardbaar minimum worden beperkt.
- *Rookoverlast door opslag brandbare materialen*
De milieubelastende activiteiten die binnen het deelplangebied zullen worden toegelaten, kunnen aanleiding geven tot rookoverlast in geval van brand. In het omgevingsplan zullen regels worden opgenomen om de daarmee samenhangende nadelige gevolgen tot een aanvaardbaar niveau te beperken.
- *Zorgcontinuïteit*
Binnen het deelplangebied zullen geen hulpdiensten worden gevestigd of ondersteunende functies, zodat eventuele ongewenste gebeurtenissen binnen het deelplangebied niet kunnen leiden tot stagnatie van de hulpverlening.

Vroegtijdig overleg met de Veiligheidsregio Groningen is nodig om deze aspecten goed af te stemmen.

4.2 Water

De Scandinavische Havens liggen binnen het beheergebied van het Waterschap Hunze en Aa's. Op 25 mei 2022 heeft het algemene bestuur van het waterschap haar [waterschapsverordening](#) vastgesteld. Op grond van deze verordening gelden er voor het deelgebied Scandinavische Havens regels voor activiteiten in de hoofdwatergangen, op en nabij de waterkeringen, het onttrekken van oppervlaktewater voor beregening en bevloeiing en dergelijke. Met de waterschapsverordening worden regels gesteld met het oog op het voorkomen of beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste; het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en het borgen van het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen.

De transformatie van Scandinavische Havens zoals door de gemeente Groningen wordt voorgestaan, zal bijvoorbeeld door het uitbreiden van de aard van de activiteiten binnen dit deelgebied en de relatie die deze activiteiten met het waterlichaam hebben, voor een groot deel vergunningplichtig zijn op grond van de waterschapsverordening. Nieuwe watergerelateerde activiteiten zullen geen nadelige invloed kunnen hebben op de waterveiligheid, waterkwantiteit of de waterkwaliteit. Dit zijn opgaven die kunnen worden meegenomen in het ontwerp van de activiteiten waarmee de transformatie zal plaatsvinden. Omdat de regels van de waterschapsverordening op de activiteiten binnen het deelgebied van toepassing zijn, hoeven hiervoor geen aanvullende regels in het omgevingsplan opgenomen te worden.

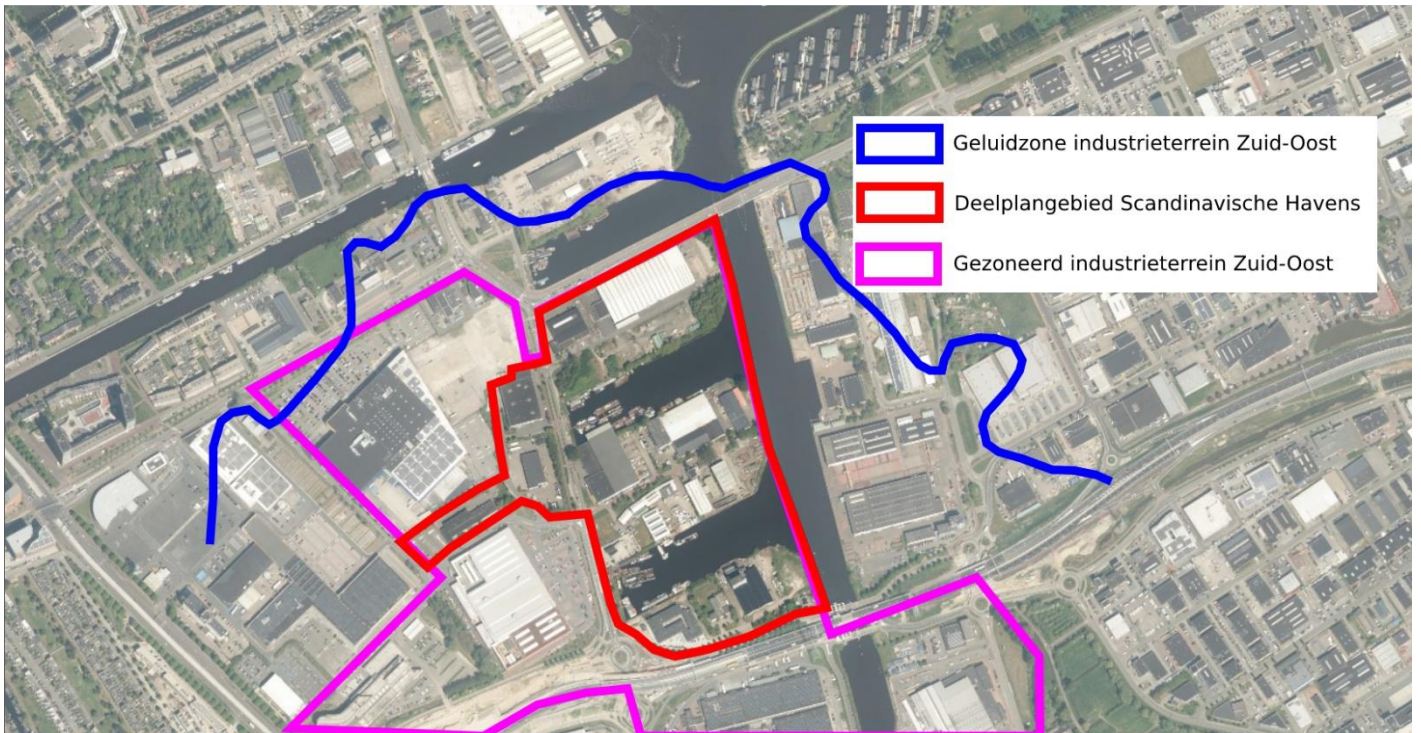
Vroegtijdig overleg met het Waterschap Hunze en Aa's is nodig om deze aspecten gedetailleerd op basis van een concreet programma of ontwerp af te stemmen.

4.3 Luchtkwaliteit

Met de wijziging van het omgevingsplan waarmee de transformatie van de Scandinavische Havens mogelijk wordt gemaakt, wordt geen wijziging of aanleg van een autosnelweg mogelijk gemaakt. Deze wijziging van het omgevingsplan maakt geen aanleg van een tunnel voor het wegverkeer mogelijk. De gemeente Groningen is evenmin aangewezen als een aandachtsgebieden voor zowel stikstofdioxide als fijnstof zoals bedoeld in artikel 5.51 van het Bkl. De invloed van de ontwikkelingen binnen de Scandinavische Havens op de kwaliteit van de buitenlucht zal dus niet van invloed zijn of en belemmering zijn voor de mogelijkheden voor de transformatie van dit gebied.

4.4 Geluid

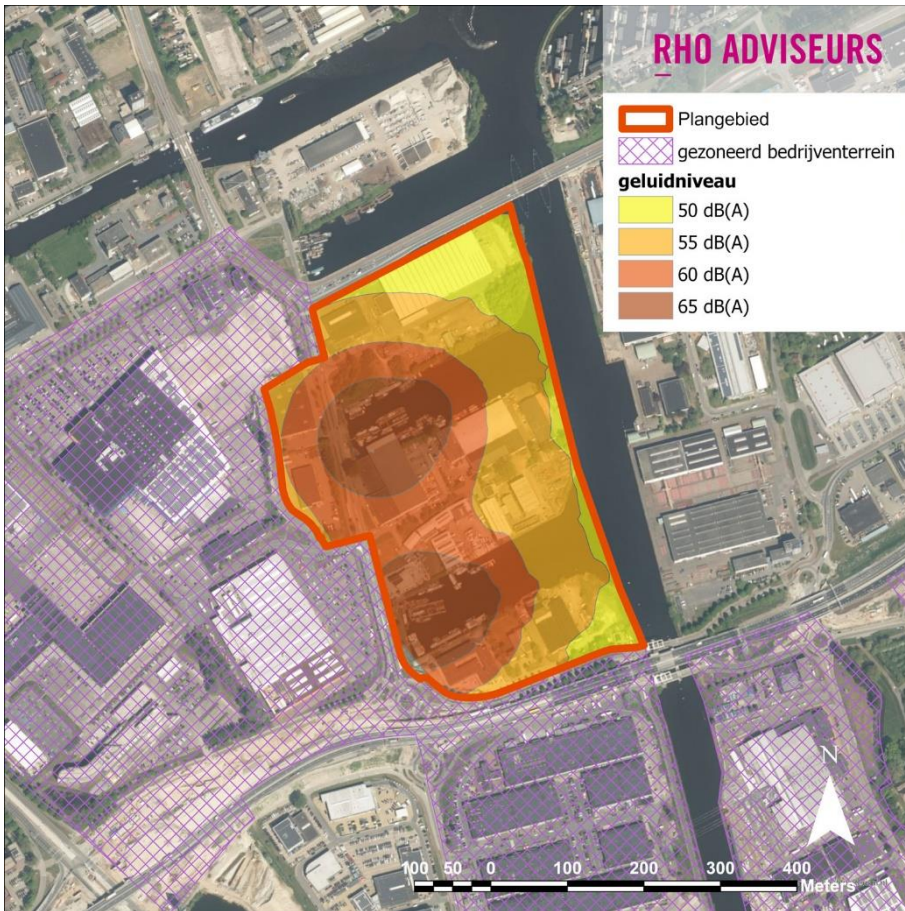
Het deelgebied Scandinavische Havens maakt deel uit van het op grond van de Wet geluidhinder gezoneerde industrieterrein Zuidoost. Het bestemmingsplan Sontweggebied-Damsterdiep van de gemeente Groningen staat dan ook de vestiging van zogenaamde 'grote lawaaimakers' (geluidzoneringsplichtige inrichtingen) in dit deelgebied toe. Met de wijziging van het omgevingsplan Groningen voor het ontwikkelgebied Stadshavens wordt de omvang van het gezoneerde industrieterrein Zuidoost verkleind en de geluidzone aangepast. Dit betekent dat met het wijzigen van het omgevingsplan voor het deelgebied Stadshavens het gebied waar zich 'grote lawaaimakers' mogen vestigen wordt verkleind ten opzichte van de bestaande situatie. Daarbuiten mogen nog wel bedrijfsmatige activiteiten worden uitgeoefend, maar die mogen niet al te veel lawaai maken. De nieuwe begrenzing van het industrieterrein en de daarbij behorende geluidruimte, zoals geregeld met het wijzigen van het omgevingsplan voor de ontwikkeling van Stadshavens, is in de volgende figuur weergegeven.

Figuur 4.2 Ligging gezoneerd industrieterrein Zuidoost en aandachtsgebied industrielawaai

De bedrijfsmatige activiteiten binnen de Scandinavische Havens bestaan voor het grootste deel uit relatief lichte vormen van bedrijfsmatige activiteiten. Dit met uitzondering van de droogdokken en bedrijfsschepen, die zoals eerder aangegeven als 'grote lawaaimakers' moeten worden aangemerkt. De gemeente Groningen wil binnen het deelgebied Scandinavische Havens ruimte blijven bieden aan deze activiteiten. Dit betekent dat op zijn minst een gedeelte van het deelgebied Scandinavische Havens als industrieterrein (in de zin van de Omgevingswet) zal blijven worden aangemerkt. Omdat dit alleen voor de grote lawaaimakers geldt, hoeft het merendeel van de Scandinavische Havens geen onderdeel meer uit te maken van dit industrieterrein.

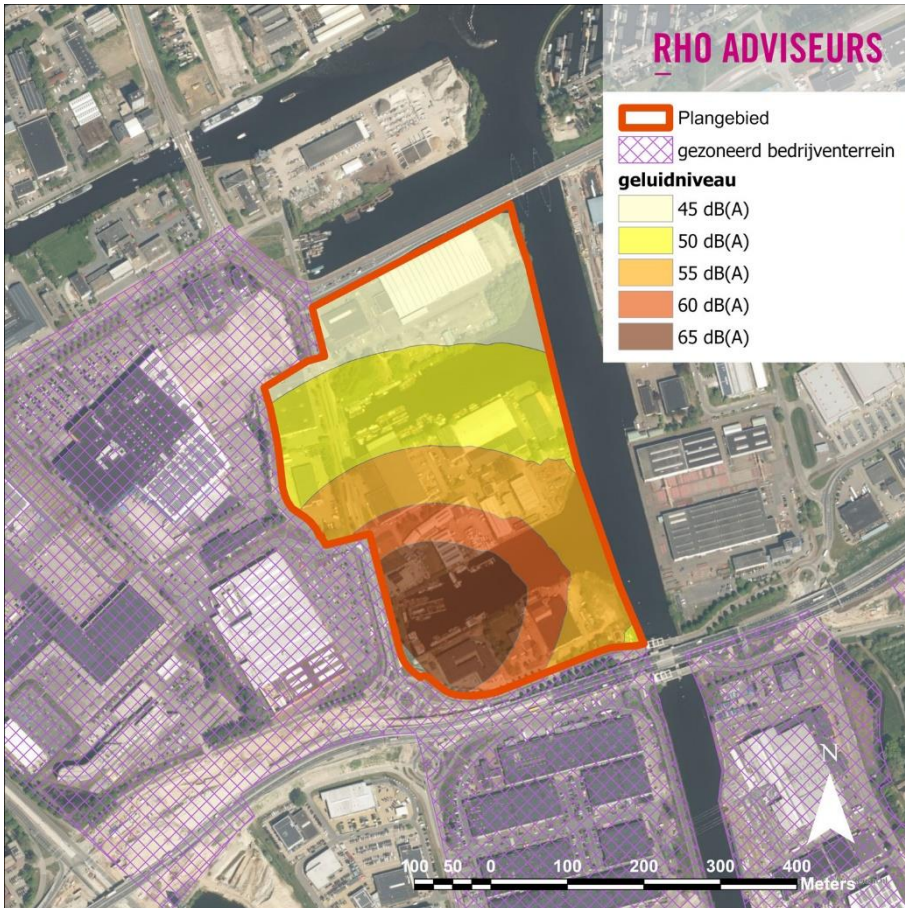
Het gedeelte van de Scandinavische Havens dat géén onderdeel meer gaat uitmaken van het industrieterrein kan ruimte bieden voor geluidgevoelige gebouwen. De ruimte die daarvoor binnen dit deelgebied beschikbaar komt, is afhankelijk van de plaats waar de grote lawaaimakers mogen worden gevestigd. Op dit moment zijn deze activiteiten verspreid over zowel de Zweedse Haven als de Finse Haven. Daardoor wordt de geluiduitstraling door deze activiteiten als het ware verspreid over beide havens. Dit wordt geïllustreerd met de volgende figuur:

Figuur 4.3 Optie 1: nieuwe begrenzing Industrierrein en aandachtsgebied industrie

De geluidbelasting door de werkzaamheden aan schepen, zoals in de hiervoor weergegeven figuur als Optie 1 is verbeeld, verspreidt zich over het hele plangebied. In het conceptprogramma is ruimte ingeruimd voor flexwoningen aan de Kopenhagenstraat. Deze flexwoningen worden als geluidgevoelige gebouwen aangemerkt (het wonen zelf is wellicht tijdelijk, maar de woningen zijn wel permanent). Bovendien is de wens om de mogelijkheid open te houden om permanent wonen toe te staan. Op grond van het Bkl zijn in beginsel alleen geluidgevoelige gebouwen (waartoe de flexwoningen moeten worden gerekend) mogelijk bij een geluidbelasting van minder dan 55 dB voor het L_{den} . Uit de figuur blijkt dat mogelijk alleen het noordelijke deel van het deelplangebied daar ruimte toe zou kunnen bieden. Het Bkl biedt overigens wel ruimte aan een bestuurlijke afweging op grond waarvan een hogere geluidbelasting dan 55 dB mogelijk kan worden gemaakt, vergelijkbaar met de Interimwet Stad- en Milieubenadering in het huidige wettelijk stelsel. In dat geval zullen compenserende maatregelen moeten worden getroffen om in weerwil van de hoge geluidbelasting voldoende waarborgen voor de gezondheid van de bewoners te bieden. Hierbij kan worden gedacht aan hogere gevelgeluidwering, extra groen in het gebied, gebouwde stille buitenruimten en dergelijke. In zo'n traject stem je met een partij als de GGD af onder welke voorwaarden per saldo sprake is van een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving.

De geluidbelasting door activiteiten op het industrierrein verandert ten opzichte van de hiervoor geschetste situatie als er voor wordt gekozen om alle grote lawaaimakers in bijvoorbeeld de Finse Haven te projecteren. Door deze verplaatsing uit de Zweedse Haven wordt de geluiduitstraling door deze activiteiten geconcentreerd. De geluidbelasting in het noordelijke deel van de Scandinavische Havens zal afnemen, maar in het zuidelijke deel toenemen. Dit wordt geïllustreerd in de volgende figuur en is Optie 2.

Figuur 4.4 Optie 2: nieuwe begrenzing Industrieterrein en aandachtsgebied industrie

Het concentreren van de grote lawaaimakers in de Finse Haven (Optie 2), maakt dat de geluidbelasting in het gebied tussen de Zweedse Haven en de Deense Haven afneemt. Uit de hiervoor opgenomen figuur kan worden opgemaakt dat de 55 dB-contour fors is gekrompen. Het realiseren van flexwoningen in het noordelijke deel van de Scandinavische Havens wordt daardoor aanzienlijk eenvoudiger dan in de voorgaande situatie werd geschetst. Er geldt dan geen bijzondere afwegingsplicht meer.

In de hiervoor opgenomen figuren is uitgegaan van een intensief gebruik gedurende het hele jaar van de droogdokken en bedrijfsschepen. Als het gebruik van deze activiteiten meer seizoensgebonden is, dan zal de akoestische invloed daarvan binnen de Scandinavische Havens fors afnemen. Zelfs tot het niveau dat het spreiden van deze activiteiten over beide havens (zoals nu feitelijk het geval) de realisatie van (flex)woningen in het noordelijke deel van het gebied niet in de weg staat of bemoeilijkt. Het is daarom van belang dat - om de mogelijkheden tot transformatie van de Scandinavische Havens goed in beeld te krijgen - duidelijk wordt wat de representatieve bedrijfssituatie van deze activiteiten is. Dit zal in overleg met de betreffende ondernemers moeten worden vastgesteld.

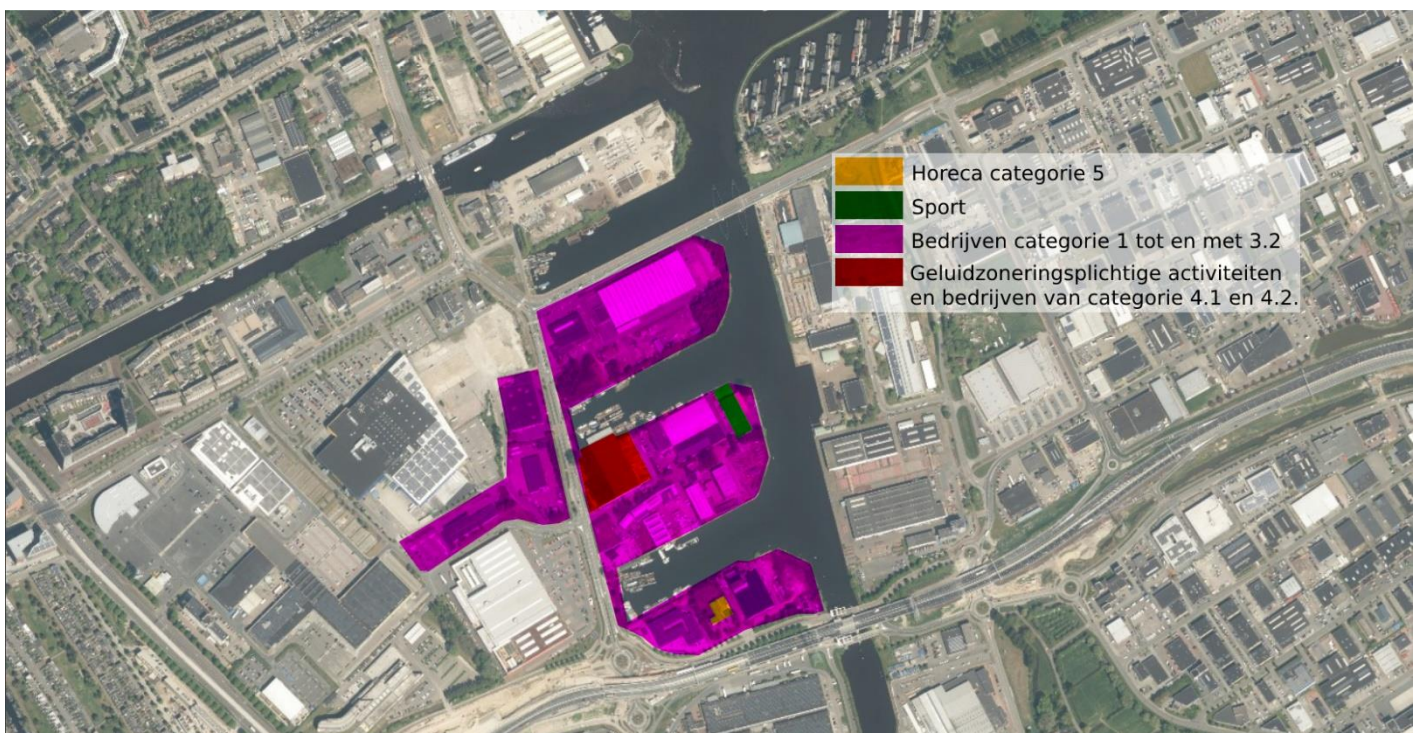
Overige milieubelastende activiteiten

De overige milieubelastende activiteiten die momenteel in de Scandinavische Havens worden uitgevoerd, zijn wat betreft de invloed op de akoestische kwaliteit van de leefomgeving gangbaar of beperkt te noemen. Deze activiteiten hoeven niet op het 'industrieterrein' te liggen (dit gebied kan beperkt blijven tot enkel de 'grote lawaaimakers'). Op deze overige

bedrijfsmatige activiteiten zullen de geluidgrenswaarden zoals opgenomen in de bruidsschat (Hoofdstuk 25 van het omgevingsplan Groningen) of een uitwerking van de instructieregel in artikel 5.65 van het Bkl van toepassing zijn. In het voorgaande is aangegeven dat in het noordelijke deel van het deelplangebied zogenoemde 'flexwoningen' zullen worden gerealiseerd. Daarnaast is aangegeven dat de mogelijkheid voor meer permanente woningen open gehouden wordt. De geluidregels voor de milieubelastende activiteiten gelden ter hoogte van geluidgevoelige gebouwen (waaronder woningen). Als deze binnen het deelplangebied nieuwe woningen mogelijk gemaakt worden, kunnen deze dus de milieugebruiksruimte van bestaande bedrijven beperken. Om dit in goede banen te leiden, is het dus nodig om de milieugebruiksruimte van de bestaande milieubelastende activiteiten in beeld te brengen.

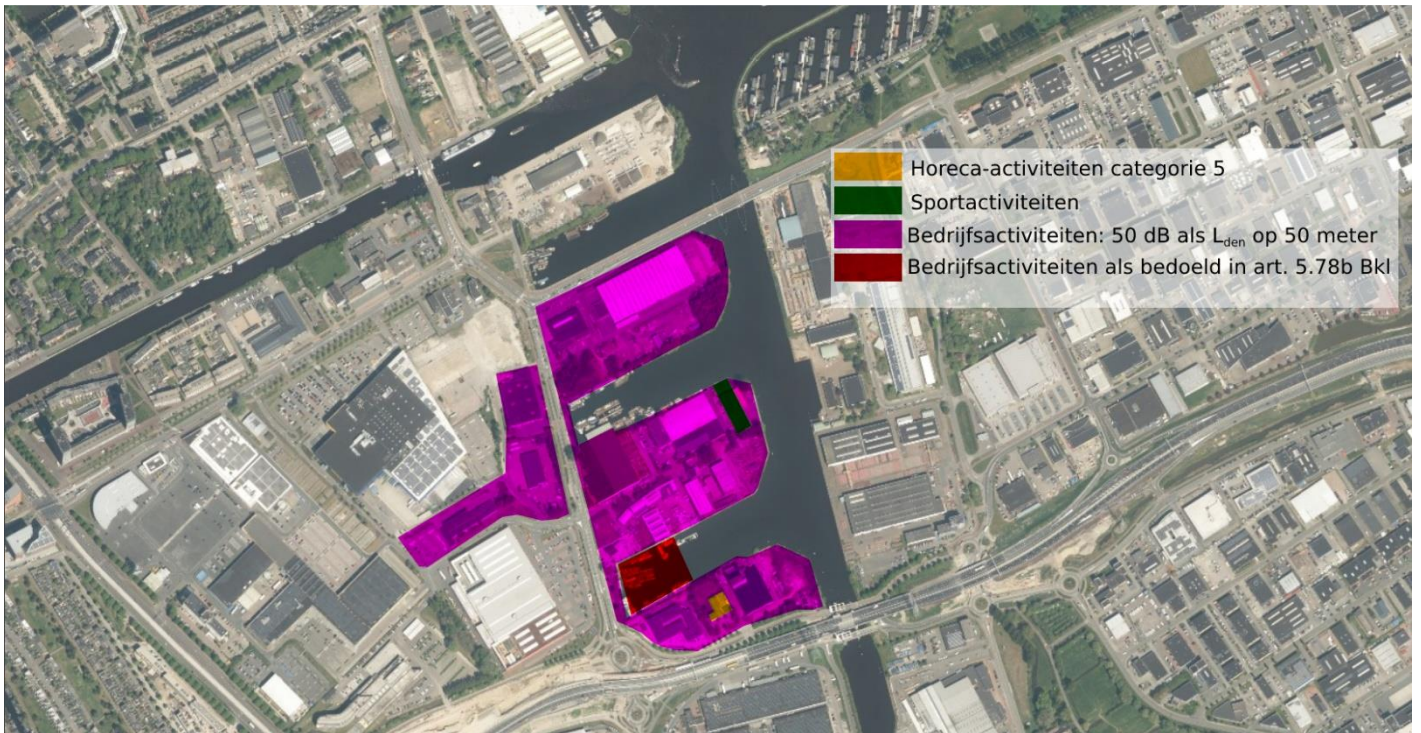
Mogelijkheden om de milieugebruiksruimte te reguleren met het omgevingsplan

In het geldende bestemmingsplan Sontweggebied-Damsterdiep zijn de gebruiksactiviteiten binnen de Scandinavische Havens gereguleerd volgens de systematiek van de VNG brochure *Bedrijven en Milieuzonering*, editie 2009. Hierdoor ontstaat flexibiliteit in de mogelijkheden om de gronden binnen Scandinavische Havens te gebruiken. Op grond van het bestemmingsplan zijn de volgende gebruiksactiviteiten binnen dit deelgebied toegestaan, zoals weergegeven in de volgende figuur.

Figuur 4.5 Milieuzonering 'oude stijl' in het bestemmingsplan Sontweggebied-Damsterdiep

Om ook met de wijziging van het omgevingsplan waarmee de transformatie van het gebied mogelijk wordt gemaakt voldoende flexibiliteit in dit grondgebruik te houden, kan deze systematiek worden gehandhaafd. Als op basis van het hiervoor geschetste onderzoek naar de intensiteit van het gebruik van de werkzaamheden aan schepen, verplaatsing van deze activiteiten naar de Finse Haven nodig is, kan deze regeling er als volgt gaan uitzien.

Figuur 4.6 Milieuzonering 'nieuwe stijl' toegepast voor Bedrijfsactiviteiten

Bij de hiervoor geschetste uitwerking van de systematiek van Bedrijven en Milieuzonering Nieuwe Stijl worden in het omgevingsplan twee locaties (roze en rood) gekoppeld aan een voorwaarde voor de daarin toelaatbare activiteiten. In het roze gebied zijn activiteiten toegestaan die op 50 meter een geluidbelasting van ten hoogste 50 dB als L_{den} veroorzaken. In het rode gebied zijn activiteiten toegestaan zoals bedoeld in artikel 5.78b van het Bkl. De milieukwaliteit in het noordelijke deel van de Scandinavische Havens, waar de flexwoningen zijn geprojecteerd, kan verder worden verbeterd door hier een strengere geluideis op te nemen. Zoals eerder aangegeven kan dit van invloed zijn op de gebruiksmogelijkheden van de bestaande omliggende bedrijven. Dit komt omdat bijvoorbeeld de grenswaarden voor de geluidbelasting gelden op de dichtstbijzijnde woning. Als deze woningen richting deze bestaande bedrijven oprukken, krimpt daarmee mogelijk hun gebruikruimte. Of dit door het wijzigen van het omgevingsplan voor de ontwikkeling van de Scandinavische Havens daadwerkelijk zal gebeuren, moet nog worden onderzocht.

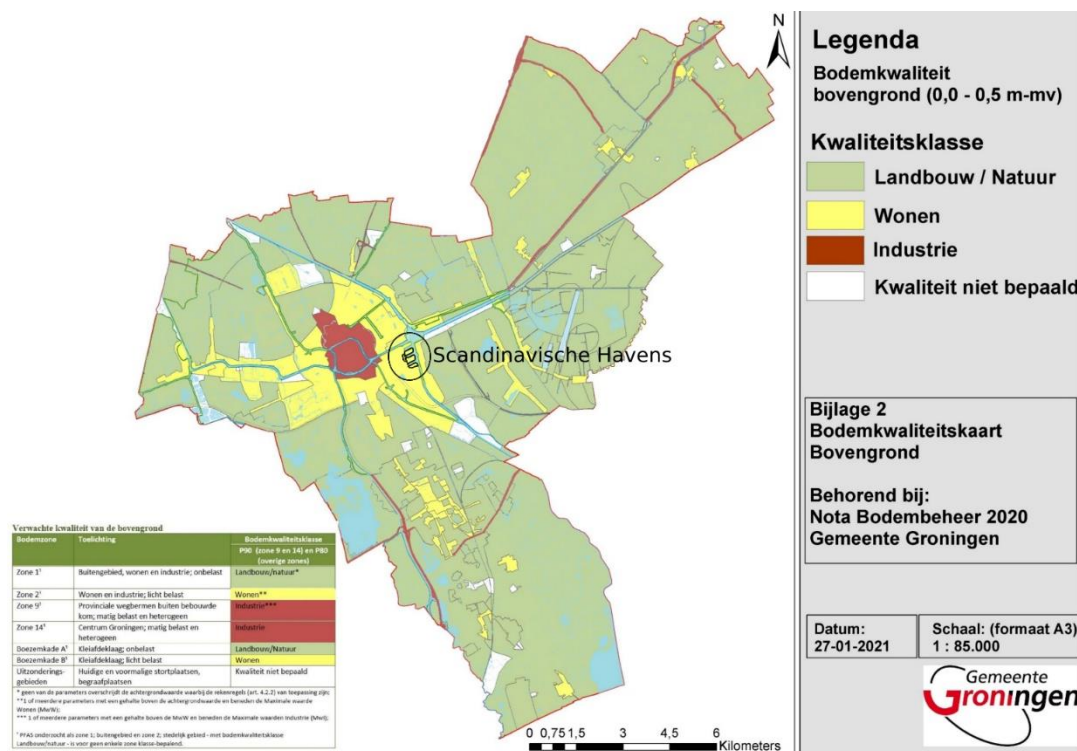
4.5 Trillingen

In de bestaande situatie worden binnen de Scandinavische Havens geen milieubelastende activiteiten uitgevoerd die aanleiding kunnen geven tot ontoelaatbare trillingshinder in de omgeving daarvan. Het geldende bestemmingsplan staat dergelijke activiteiten echter wel toe. Door met de regels voor de nieuwe gebruiksactiviteiten binnen het deelplangebied de milieugebruiksruimte voldoende in te perken (volgens de systematiek van Bedrijven en Milieuzonering Nieuwe Stijl op basis van de thema's geluid en geur), wordt ook voorkomen dat door deze nieuwe milieubelastende activiteiten trillingsniveaus zullen optreden die aanleiding geven tot trillingshinder. In het omgevingsplan worden regels opgenomen die het voorkomen of beperken van trillingen zullen borgen. Daarmee vormt het omgevingsaspect trillingen geen beperking voor de transformatie van de Scandinavische Havens.

4.6 Bodemkwaliteit

Met het wijzigen van het omgevingsplan waarmee de transformatie van de Scandinavische Havens mogelijk wordt gemaakt, zal invulling moeten worden gegeven aan de instructieregels van paragraaf 5.1.4.5 van het Bkl. Met de wijziging van het omgevingsplan die inmiddels als voorontwerp ter inzage ligt (voor het ontwikkelingsgebied Stadshavens) zijn ter uitvoering van deze paragraaf al de grenswaarden voor de kwaliteit van de bodem voor het bouwen van bodemgevoelige gebouwen vastgesteld.² Voor een groot gedeelte van het plangebied geldt dat in het verleden (historische) onderzoeken naar de bodemkwaliteit zijn uitgevoerd. In enkele gevallen kwam daarbij de concentratie verontreinigende stoffen boven de interventiewaarde uit, die de gemeente Groningen als grenswaarde voor het mogen realiseren van bodemgevoelige gebouwen heeft vastgesteld. In dergelijke gevallen mogen nieuwe bodemgevoelige gebouwen pas worden gebouwd als deze verontreiniging is gesaneerd óf als op een andere manier wordt geborgd dat er geen schadelijke gevolgen voor de gebruikers van het bodemgevoelige gebouw kunnen optreden. Onder deze voorwaarde staat de bodemkwaliteit binnen de Scandinavische Havens de beoogde transformatie van het gebied niet in de weg. Daarbij moet worden bedacht dat voor alle functies die binnen het kader van deze transformatie binnen het deelgebied mogelijk zullen worden gemaakt geldt, dat daarbij sprake is van de bouw van bodemgevoelige gebouwen.

Naast regels over de bouw van bodemgevoelige gebouwen, moeten met de wijziging van het omgevingsplan voor de transformatie van de Scandinavische Havens ook regels over het op en in de bodem brengen van grond en baggerspecie worden vastgesteld. Op grond van de instructieregels van hoofdstuk 5 van het Bkl moet hiertoe de bodemkwaliteitskaart met de wijziging worden vastgesteld. Op grond van de op dit moment geldende Nota Bodembeheer, geldt voor de Scandinavische Havens dat de grond en bagger moet voldoen aan de kwaliteitsklasse 'wonen'. Dit is verbeeld in de volgende afbeelding.

Figuur 4.6 Bodemkwaliteitskaart gemeente Groningen

² Bodemgevoelig gebouw: een gebouw of een gedeelte van een gebouw dat de bodem raakt, voor zover aannemelijk is dat personen meer dan twee uur per dag aaneengesloten aanwezig zullen zijn (artikel 5.89g Besluit kwaliteit leefomgeving).

Deze kwaliteitsklasse kan met de wijziging van het omgevingsplan eenvoudig worden overgenomen en leidt niet tot een verzwaring van de eisen die op dit moment binnen dit gebied van toepassing zijn. De kwaliteitsklasse past dus al goed bij het toekomstige gebruik voor (flex)wonen.

4.7 Geur

De activiteiten die in de bestaande situatie binnen het deelplangebied plaatsvinden, veroorzaken in hun omgeving geen geurbelasting die aanleiding zou kunnen geven tot geurhinder. In de directe omgeving van de Scandinavische Havens zijn eveneens op dit moment geen activiteiten toegestaan die aanleiding tot een dergelijke geurbelasting binnen het deelplangebied kunnen geven. De voorgenomen transformatie van de Scandinavische Havens maakt dat er in het noorden van het deelplangebied geurgevoelige gebouwen kunnen worden gerealiseerd. Bij het toestaan van nieuwe milieubelastende activiteiten kan door gebruik te maken van de systematiek van Bedrijven en Milieuzonering Nieuwe Stijl³ en/of de gedragsregels voor milieubelastende activiteiten worden geborgd dat ook in de nieuwe situatie geen sprake zal zijn van een ontoelaatbare geurbelasting binnen het deelplangebied. De kwaliteit van de fysieke leefomgeving binnen de Scandinavische Havens op gebied van de geurbelasting vormt dan ook geen belemmering voor de beoogde transformatie van het gebied.

4.8 Energie

Bij het wijzigen van het omgevingsplan waarmee de transformatie van de Scandinavische Havens mogelijk wordt gemaakt, moet ook voldoende waarborg voor het duurzame gebruik van energie worden geboden. In de bestaande situatie wordt naar alle waarschijnlijkheid uitsluitend gebruik gemaakt van elektriciteit en fossiele brandstoffen voor de energievoorziening. Het verdient de aanbeveling om ter voorbereiding van het wijzigen van het omgevingsplan onderzoek te laten doen naar duurzame vormen van energievoorziening. Mogelijk kan er nuttig gebruik worden gemaakt van restwarmte die ontstaat bij het uitoefenen van de bestaande bedrijfsmatige activiteiten. Daarnaast kan het water van de havens mogelijk als warmte en koudebron worden ingezet voor de nieuwe gebruiksactiviteiten die met het omgevingsplan mogelijk zullen worden gemaakt.

4.9 Gezondheid

Op basis van gegevens van de GGD ervaart 83 procent van de gebruikers van de Scandinavische Havens een goede staat van de gezondheid. Ter vergelijking, in de binnenstad van Groningen ligt dit percentage op 86 procent. Per saldo kan de leefomgeving in de Scandinavische Havens in de bestaande situatie dus als relatief gezond worden aangemerkt. De luchtkwaliteit in de Scandinavische Havens is relatief goed, de geluidbelasting is (logischerwijs) relatief hoog en door het vervoer van gevaarlijke stoffen over het water de veiligheid relatief gemiddeld. De afstand tot voorzieningen voor het dagelijkse leven ligt met 1,5 kilometer relatief hoog. Met de voorgenomen transformatie kan de geluidbelasting door de bedrijfsmatige activiteiten binnen het gebied worden verbeterd en kunnen er meer voorzieningen in het gebied worden gebracht. De voorgenomen transformatie zal daarom per saldo een positief effect op de gezondheid binnen het deelgebied hebben.

4.10 M.e.r.-(beoordelings)plicht

Op grond van artikel 16.36 van de Omgevingswet is een plan, net als onder de huidige wetgeving, m.e.r.-plichtig wanneer een besluit wordt voorbereid dat het kader schept voor een m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteit of wanneer een besluit wordt voorbereid waarbij een zogenaamde passende beoordeling is vereist. Het planMER brengt de milieugevolgen van een plan in beeld voordat er een besluit over is genomen en onderzoekt verschillende alternatieve oplossingen en maatregelen met het oog op het beperken van effecten op de leefomgeving. Hiermee draagt het planMER ook bij aan de onderbouwing en transparantie van de effecten van een besluit en kan het als hulpmiddel worden gebruikt bij de participatie. Of sprake is van een kaderstellend plan voor een of meer m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteit(en) blijkt uit het

³ Naast regels voor geluid kan deze systematiek ook worden toegepast voor geur.

Omgevingsbesluit, bijlage V. De transformatie van Scandinavische Havens valt onder categorie J11: een stedelijk ontwikkelingsproject. Er zal bepaald moeten worden of kan worden volstaan met een m.e.r.-beoordeling of dat het gaat om een m.e.r.-plichtig plan.

5. SAMENVATTING

De gemeente Groningen wil het gebied dat wordt ingesloten door het Eemskanaal, de Bornholmstraat, de Ring Zuid en het Winschoterdiep transformeren van het huidige, weinig intensieve hoofdzakelijk bedrijfsmatige gebruik naar een gemengd gebruik. Een aantal activiteiten die in dit gebied, de Scandinavische Havens, op dit moment worden uitgeoefend heeft invloed op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. De transformatie die de gemeente voor de Scandinavische Havens voor ogen heeft, maakt dat er binnen dit deelgebied ook gevoelige of kwetsbare gebruiksactiviteiten zullen komen. In opdracht van de gemeente Groningen is daarom nagegaan welke consequenties deze transformatie zal hebben op gebied van de verschillende milieuthema's voor de bestaande activiteiten, de nieuwe activiteiten binnen het gebied en de manier waarop dit met een wijziging van het omgevingsplan vorm gegeven kan worden.

- **Veiligheid:** Op het gebied van veiligheid is het gebruik van propaantanks door het bedrijf aan de Stockholmstraat 1a van belang. Omdat hieromheen een zogenaamd explosieaandachtsgebied ligt, moet de gemeente bij het opstellen van het omgevingsplan overwegen of nieuwe gebouwen aan strengere constructie-eisen moeten voldoen. Als alternatief hiervoor kunnen binnen dit aandachtsgebied kwetsbare gebouwen niet worden toegestaan of kan het gebruik van de propaantanks worden gestaakt. Bij het opstellen van het omgevingsplan is het bovendien aan te raden om het gebruik van buurtbatterijen binnen het deelgebied niet toe te staan.
Het lijkt waarschijnlijk dat er binnen het gebied evenementen zullen worden georganiseerd. In het omgevingsplan moeten regels opgenomen worden over onder welke voorwaarden dit op een veilige manier kan gebeuren. Denk daarbij aan regels dat evenementen groter dan een buurtfeest vergunningplichtig zijn en hiervoor ontruimingsplannen moeten worden opgesteld.
Met de transformatie blijven binnen de Scandinavische Havens bedrijfsmatige activiteiten toegestaan. Om er voor te zorgen dat de veiligheid in de omgeving niet door rookoverlast onder druk komt te staan, kunnen er in het omgevingsplan regels worden opgenomen om het risico hierop bij opslag van brandbare materialen te beperken.
Om de hiervoor beschreven onderdelen van het omgevingsplan op gebied van veiligheid goed te regelen, is het aan te bevelen om daarbij af te stemmen met de Veiligheidsregio Groningen.
- **Water:** De transformatie binnen de Scandinavische Havens zal zich moeten bewegen binnen de kaders van de regels die in de Waterschapsverordening over de waterkwaliteit en kwantiteit zijn opgenomen. De activiteiten die binnen de Scandinavische Havens worden toegestaan, zullen hierop moeten worden afgestemd. Door het treffen van maatregelen als bijvoorbeeld het zuiveren van afvalwater voor het lozen of het voorkomen van het lozen van afvalwater, kan aan de regels uit de waterschapsverordening worden voldaan. Ook hiervoor geldt dat het raadzaam is om in een zo vroeg mogelijk stadium af te stemmen met het waterschap Hunze en Aa's.
- **Geluid:** De akoestische kwaliteit binnen het plangebied verdient de aandacht. Op grond van het huidige bestemmingsplan mogen binnen de Scandinavische Havens zogenoemde grote lawaaimakers in bedrijf zijn. In de huidige vorm kan de geluidbelasting door deze activiteiten het realiseren van de voorgenomen flexwoningen op de landtong ten zuiden van de Sontbrug bemoeilijken. Door in een zo vroegtijdig mogelijke fase van de voorbereidingen vast te stellen wat de intensiteit van de werkzaamheden aan schepen binnen de Scandinavische Havens is, kan worden besloten hoe en waar deze activiteiten in de nieuwe situatie mogelijk kunnen blijven. Door het clusteren van deze grote lawaaimakers in de Finse Haven wordt het realiseren van flexwoningen op de landtong ten zuiden van de Sontbrug makkelijker.

De bedrijfsmatige activiteiten die in de nieuwe situatie in de Scandinavische Havens zullen zijn toegestaan, kunnen in het nieuwe omgevingsplan op een andere manier worden geregeld dan in het huidige bestemmingsplan. Dit komt omdat in het nieuwe omgevingsplan, naast het mogelijk maken van de activiteiten, ook regels moeten worden opgenomen over bijvoorbeeld de geluidbelasting die deze activiteiten mogen veroorzaken. Het voordeel hiervan is dat in het nieuwe omgevingsplan de gebruiksregels aansluiten bij de geluidregels. Dit is duidelijker voor de gebruikers van de gronden binnen de Scandinavische Havens.

- **Bodem:** Bij het wijzigen van het omgevingsplan om de transformatie van de Scandinavische Havens mogelijk te maken, moeten regels over een meld- of vergunningplicht voor de bouw van bodemgevoelige gebouwen in het omgevingsplan worden opgenomen. Bovendien moet de daarbij vereiste kwaliteit van de bodem in het omgevingsplan zijn vastgelegd. Deze zijn opgenomen in de ontwerpwijziging voor de ontwikkeling van het deelgebied Stadshavens. Van een groot gebied binnen de Scandinavische Havens zijn bodemonderzoeken voorhanden. Om na te gaan welke gevolgen de bodemkwaliteit heeft voor de transformatie van het gebied, is het verstandig om hierover op korte termijn af te stemmen met de Omgevingsdienst Groningen.

6. ADVIES VOOR HET VERVOLG

1. Inventarisatie van de milieugebruiksruimte van de zittende bedrijven in Scandinavische Havens is nodig. Hiermee ontstaat een beeld van de feitelijke milieucategorieën van de bedrijven met de bijbehorende afstandscirkels. Aan de Omgevingsdienst Groningen moeten de volgende gegevens worden opgevraagd:
 - een kopie van het (geluid)zonebeheermodel van dit deel van het gezoneerde industrieterrein;
 - een overzicht van de bestaande bedrijfsmatige activiteiten binnen het gebied op basis van handhavings- en toezichtgegevens;
 - een overzicht van milieuklachten over de bestaande bedrijfsmatige activiteiten binnen de Scandinavische Havens;
 - een overzicht van maatwerkvoorschriften die voor deze activiteiten zijn vastgesteld;
 - een analyse van eventuele knelpunten voor de naleefbaarheid van de regels uit de bruidsschat die op deze bedrijfsmatige activiteiten van toepassing kunnen worden.
2. Het is van belang om in goed overleg met de Veiligheidsregio Groningen af te stemmen welke regels in het omgevingsplan moeten worden opgenomen om zorg te dragen voor de veiligheid binnen en rond de Scandinavische Havens.
3. Het is van belang om in goed overleg met het Waterschap Hunze en Aa's vast te stellen welke voorwaarden op grond van de Waterschapsverordening gelden voor de voorgenomen transformatie van de Scandinavische Havens en welke randvoorwaarden dit stelt aan de activiteiten die we binnen dit gebied kunnen toestaan.
4. Het is van belang om in goed overleg met de GGD vast te stellen welke regels met de wijziging van het omgevingsplan moeten worden opgenomen om de gezondheid binnen en rond het deelgebied te borgen.
5. Het is van belang om in goed overleg met de energiemaatschappij vast te stellen welke ingrepen in de energievoorzieningen binnen de Scandinavische Havens nodig zijn om de voorgenomen transformatie mogelijk te maken. Aanpassingen kunnen gevolgen hebben voor het ruimtebeslag van de openbare ruimte binnen het gebied.
6. Voor alle ontwikkelingen in het gebied moet bedacht worden dat een eventuele inperking van gebruiksmogelijkheden van bedrijven kan leiden tot nadeelcompensatie. Dat staat weliswaar los van milieu, maar is wel iets waarvoor aandacht moet zijn bij de verdere planuitwerking. Van belang is tijdig een risico-analyse uit te voeren om dit in beeld te brengen.